

non est res speranda, sed res credenda, & spes est posterior fide. Ergo debuit dicere, rerum credendarum, & non sperandarum.

3. Præterea. Sicut ad fidem sequitur spes, ita & charitas: quia charitas est magis propinqua fini quam spes. Ergo debuit dicere, quod est substantia diligendarum rerum magis quam sperandarum.

4. Præterea. Fides est de his quæ sunt supra rationem. Sed argumentum est actus rationis. Ergo fides non est argumentum.

5. Præterea. Idem non debet poni in diversis generibus. Sed argumentum est aliud genus quam substantia. Ergo male diffinitur per utrumque.

6. Præterea. Ea quæ sunt vera, & non apparentia, sunt dubia. Sed non apparentia possunt esse vera ignota. Ergo cum fides sit cognitio quedam, videretur quod magis debuit dicere, dubiorum, quam non apparentium.

7. Præterea. Cognitio præcedit affectionem. Sed hoc quod dicit: *Argumentum non apparentium*, pertinet ad cognitionem; quod autem dicit: *Substantia rerum sperandarum*, pertinet ad affectionem. Ergo male ordinavit partes diffinitionis.

8. Præterea. Unius rei est una diffinitio, sicut unum esse. Sed de fide dantur multæ aliæ diffinitiones. Ergo hæc non videretur esse sufficiens.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod dicta assignatio Apostoli est recta, & propria diffinitio fidei quantum ad ea quæ exiguntur ad diffinitionem, quamvis non quantum ad modum diffinitionis, quam auctores, & etiam Philosophi neglexerunt, sicut etiam & formam syllogismi prætermittunt, ponentes ea ex quibus syllogismus formari potest. Habitus autem quilibet per actum cognoscitur, & actus ex objecto specificatur, & ex fine bonitatem habet: & ideo Apostolus diffinit fidem per duo, scilicet per comparisonem ad objectum, quod est res non apparens; scilicet secundum naturalem cognitionem, & per comparisonem ad finem, in hoc quod dicit: *Substantia rerum sperandarum*. Quamvis enim idem sit objectum, & finis fidei, non tamen secundum eandem rationem: est enim Deus objectum ejus, in quantum est prima veritas supra posse naturale intellectus nostri elevata; & sic dicitur non apparens: est vero finis ejus, secundum quod est quodammodo bonum sua altitudine facultatem humanam excedens, sed sua liberalitate seipsum communicabilem præbens; & hoc dicitur res speranda.

Ad primum ergo dicendum, quod fides dicitur substantia, non quia sit in genere substantiæ, sed quia quamdam proprietatem habet substantiæ: sicut enim substantia est fundamentum, & basis omnium aliorum entium, ita fides est fundamentum totius spiritualis ædificii. Et per hunc modum dicitur etiam, quod lux est hypostasis coloris, quia in natura lucis omnes colores fundantur.

Ad secundum dicendum, quod in hoc quod dicit: *Rerum sperandarum*, non intendit ponere, objectum fidei, sed finem. Finis autem fidei ultimus quamvis sit ipsa veritas, cujus visio pro fide redditur, non tamen verum dicit rationem finis. Sed cum spes designet quemdam motum tendentis (1) in finem, res speranda importat terminum illius motus,

(1) *Al. deest in finem.* (2) *Al. prævius.*

Ex Edit. P. Nicol. (a) In Lib. de topicis differentiis.

& ita importat rationem finis. Finis autem, quantum ad intentionem (2) prius est in omnibus habitibus qui ad voluntatem pertinent, quamvis sit posterius in adeptione.

Ad tertium dicendum, quod amor est communiter & rei jam adeptæ, & rei adipiscendæ; spes autem est tantum rei adipiscendæ: quia illud *quod videt quis, quid sperat?* Roman. VIII. 24. Unde cum fides sit de non visis, res speranda importat relationem ad finem proprium, secundum statum in quo est fides, non autem res diligenda: & ideo magis dicit: *Rerum sperandarum* quam diligendarum: quia diffinitio ex propriis debet dari.

Ad quartum dicendum, quod argumentum proprie dicitur processus rationis de notis ad ignota manifestanda; secundum quod dicit Boëtius, (a) quod est ratio rei dubiæ faciens fidem. Et quia tota vis argumenti consistit in medio termino, ex quo ad ignotorum probationem proceditur; ideo dicitur ipsum medium argumentum, sive sit signum, sive causa, sive effectus. Et quia in medio termino, vel in principio ex quo argumentando proceditur, continetur virtute totus processus argumentationis; ideo tractum est nomen argumenti ad hoc quod quælibet brevis prælibatio futuræ narrationis dicatur argumentum, sicut in epistolis Pauli singulis præmittuntur argumenta. Et quia principium, vel medium dicitur argumentum, in quantum habet virtutem manifestandi conclusionem, & hoc verius inest ei ex lumine intellectus agentis, cujus est instrumentum, quia omnia quæ arguuntur, à lumine manifestantur, ut dicitur Ephes. v. ideo ipsum lumen quo manifestantur principia, sicut principiis manifestantur conclusiones, potest dici argumentum ipsorum principiorum. Et his tribus ultimis modis potest dici fides argumentum. Primo in quantum ipsa fides est manifestativa alterius, sive in quantum unus articulus manifestat alium, sicut resurrectio Christi resurrectionem futuram; sive in quantum ex ipsis articulis quedam alia in Theologia syllogizantur; sive in quantum fides unius hominis confirmat fidem alterius. Secundo potest dici argumentum, in quantum est prælibatio futuræ visionis, in qua veritas plenarie cognoscitur. Tertio in quantum lumen infusum, quod est habitus fidei, manifestat articulos, sicut lumen intellectus agentis manifestat principia naturaliter nota. Sed esse argumentum secundum primum modum accidit fidei: & ideo in diffinitione fidei ponitur argumentum secundum alterum duorum modorum ultimum.

Ad quintum dicendum, quod argumentum, & substantia non ponuntur in diffinitione fidei sicut genera, sed quasi actus; sicut consuetum est quod habitus diffiniuntur per actus, quia ex eis cognoscuntur, & illorum actuum unus importat comparisonem fidei ad objectum, alius comparisonem ejus ad finem ultimum, ut dictum est.

Ad sextum dicendum, quod dubietas tollit firmitatem adhesionis; quod non tollit hoc quod dicitur non apparens; sed tollit tantum visionem rei creditæ: & ideo non potuit dici, dubiorum, quia fides habet firmam adhesionem; sed dicitur: *Non apparentium*, quia non habet plenam visionem.

Ad septimum dicendum, quod cognitio fidei ex voluntate procedit: quia nullus credit nisi volens; & ideo non est mirum, si in diffinitione fidei ea quæ

(a) *Al. significat non vult. In.* (1)

ad affectionem pertinent, his quæ pertinent ad cognitionem, præponuntur.

Ad octavum dicendum, quod si diffinitio de re aliqua daretur quæ complete comprehenderet omnia principia rei, non esset unius rei, nisi una diffinitio. Sed quia in quibusdam diffinitionibus ponuntur quedam principia sine aliis, ideo contingit variari diffinitiones de una & eadem re. Diffinitio autem fidei data ab Apostolo comprehendit omnia principia fidei, ex quibus habitus consueverunt diffiniri, scilicet finem, objectum, & actum; ex quibus etiam intelligitur genus, & subjectum: quia ex actu cognoscitur quæ potentia sit subjectum fidei; & iterum ex actu cognoscitur habitus, quod est genus fidei remotum; & ex fine cognoscitur virtus, quod est genus proximum. Et hoc etiam ponit Damascenus in IV. Lib. de Fide cap. xi. dicens, quod *fides est rerum quæ sperantur, hypostasis, rerum quæ non videntur, redargutio; & addit quoddam accidens fidei, scilicet certitudinem, subdens: Injudicabilis species, & certa, & quæ comprehendere non potest, eorum quæ à Deo nobis annuntiata sunt, & petitionum nostrarum fruitionis, id est adimplerionis. Facit enim fides certitudinem & de credendis, secundum quod est argumentum, & de adipiscendis, secundum quod est substantia rerum sperandarum.* Dionysius autem in Libro de divin. Nomin. cap. vii. diffinit fidem dicens: *Fides est manens credentium collocatio, quæ justos collocat in virtute; & hoc est idem quod Apostolus dicit: Substantia rerum sperandarum.* Augustinus autem XIII. Lib. de Trinit. cap. i. dicit, quod fides est *virtus quæ creduntur quæ non videntur; & hoc est idem quod dicit Apostolus, Argumentum non apparentium; & in idem redit quod Damascenus dicit, Lib. IV. de Fide cap. xi. quod fides est non (3) inquisitivus consensus: quia per hoc quod dicit: *Non inquisitivus, ostendit quod ea quæ fidei sunt, non sunt pervia rationi inquirenti.* Hugo autem de Sancto Victore, Lib. I. de sacram. part. x. cap. ii. diffinit idem per aliquod ejus accidens, scilicet certitudinem, dicens, quod fides est *certitudo quedam animi de absentibus supra opinionem, & infra scientiam constituta.* De hoc etiam accidens fidei potest haberi ex diffinitione Apostoli ex hoc quod fides est *argumentum non apparentium: argumentum enim importat certitudinem, unde ponit (4) scientiam supra opinionem; non apparentium, vero importat absentiam cognoscibilis, per quod ponitur fides sub scientia.* Unde patet quod diffinitio Apostoli includit omnes alias diffinitiones de fide datas.*

ARTICULUS II.

Utrum credere sit cum assensu cogitare. *quæst. xiv. art. 1. & 2. & de verit. quæst. xiv. art. 1.*

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod credere non sit cum assensione cogitare, ut dicit Augustinus (Lib. de prædest. sanct. cap. 11.) Assentire enim voluntatis esse videtur, sicut consentire. Sed credere ad cognitionem pertinet. Ergo credere non est assentire.

2. Præterea. Cogitare inquisitionem importat: quia cogitare est simul coagitare. Sed fides, ut dicit Damascenus (ubi supra) non est (5) inquisitivus con-

sensus. Ergo credere, quod est actus fidei, magis est assentire sine cogitatione quam cum cogitatione.

3. Præterea. Cogitare est actus cogitativæ potentia, quæ ponitur à Philosophis in parte sensitiva, cum habeat organum determinatum. Sed ea quæ sunt fidei, solus intellectus percipit. Ergo credere non habet cogitationem adjunctam.

4. Præterea. Si credere est cum assensione cogitare, est scire, & hujusmodi. Ergo scire est idem quod credere; quod falsum est.

QUÆSTIUNCULA II.

Uterius. Videtur quod inconvenienter multiplicetur credere, secundum quod est actus fidei. Unus enim habitus unus est actus, ex quo habitus per actus discernuntur. Sed fides est unus habitus. Ergo tantum unus actus debet assignari.

2. Præterea. De eo quod demonstratur, non est fides, sed scientia; quia quod demonstratur, non est non apparens. Sed Deum esse, demonstrative probatur, etiam à Philosophis (XII. Metaph. cap. vi.) Ergo actus fidei non est credere Deum esse.

3. Præterea. In actu fidei discernitur fidelis ab infideli. Sed nullus est ita infidelis quin credat, quod Deus non loquitur, nisi verum. Ergo credere vera esse quæ Deus loquitur, non est actus fidei; sed magis credere vera esse quæ nuntius Dei loquitur; & sic credere homini magis est actus fidei quam credere Deo.

4. Præterea. Fides, & charitas sunt virtutes distinctæ. Sed amare Deum est actus charitatis. Ergo credendo amare non est actus fidei. Ergo credere vera esse quæ Deus loquitur, non est actus fidei; sed magis credere vera esse quæ nuntius Dei loquitur; & sic credere homini magis est actus fidei quam credere Deo.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod actus fidei habeat minorem certitudinem quam actus scientiæ. Quia, ut dicit Hugo de Sancto Victore (ubi supra) fides est certitudo de absentibus infra scientiam, & supra opinionem. Ergo sicut fides est certior quam opinio, ita est minus certa quam scientia.

2. Præterea. Certius est quod est dubitationi impermixtus, sicut albus est quod est nigro impermixtus. Sed ea quæ sunt scita, nullo modo possunt habere dubitationem; ea autem quæ sunt credita, possunt habere aliquem motum dubitationis salva fide. Ergo fides non habet tantam certitudinem sicut scientia.

3. Præterea. Omnis certitudo nostræ cognitionis procedit ex visione sensus, vel ex visione intellectus. Sed fides est de his quæ non videntur à sensu, neque intellectu. Ergo fides non habet aliquam certitudinem, ut videtur. Sed contra. Augustinus dicit (Lib. XIII. de Trin. cap. 11.) quod nihil est certius homini sua fide.

Præterea. Quanto ratio quæ facit fidem, firmior est, tanto fides est certior. Sed scientiam facit ratio humana, quæ in infinitum deficit à ratione divina, quæ fidem facit. Ergo fides est multo certior quam scientia.

(3) *Al. hic, & infra inquisitivus.* (4) *Forte fidem.* (5) *Al. inquisitivus.* (6) *Al. conculcatio.*

SOLUTIO I.

Respondens dicendum ad primam quaestionem, quod sicut dicit Philosophus in III. de Anima, text. xxiv. duplex est operatio intellectus. Una quae comprehendit quidditates simplices rerum; & haec operatio vocatur a Philosophis formatio; vel simplex intelligentia; & huic intellectui responderet vox incompleta significans hunc intellectum; unde sicut in voce incompleta non invenitur veritas, & falsitas, ita nec in hac operatione intellectus: & ideo sicut vox incompleta propter hoc quod non est in ea veritas, & falsitas, non conceditur, nec negatur; ita secundum hanc operationem intellectus non assentit, vel dissentit: & propter hoc in hac operatione non potest inveniri fides, cuius est assentire; sed in alia operatione, qua intellectus componit, & dividit, in qua jam invenitur verum, & falsum, sicut in enuntiatione: & propter hoc intellectus in hac sua operatione assentit, vel dissentit, sicut, & enuntiatione conceditur, aut negatur: & ideo in hac operatione invenitur fides, quae habet assensum. Cum autem ab assentiendo sententia dicatur, quae, ut dicit (1) Isaac, est determinata acceptio alterius partis contradictionis; oportet quod qui assentit, intellectum ad alteram partem contradictionis determinet. Quod quidem contingit tripliciter secundum triplicem nostri intellectus considerationem. Potest enim intellectus noster considerari uno modo secundum se; & sic determinatur ex praesentia intelligibilis; sicut materia determinatur ex praesentia formae; & hoc quidem contingit in his quae statim lumine intellectus agentis intelligibilia fiunt, sicut sunt prima principia, quorum est intellectus; & similiter determinatur iudicium sensitivae partis ex hoc quod sensibile subiacet (2) sensibus, quorum principalior, & certior est visus; & ideo praedicta cognitio intellectus vocatur visio. Alio modo potest considerari intellectus noster secundum ordinem ad rationem, quae ad intellectum terminatur, dum resolvendo conclusiones in principia per se nota, earum certitudinem efficit: & hoc est assensus scientiae. Tertio modo consideratur intellectus in ordine ad voluntatem; quae quidem omnes vires animae ad actus suos movet; & haec quidem voluntas determinat intellectum ad aliquid quod neque per se ipsum videtur, neque ad ea quae per se videntur, (3) resolvi posse determinat, ex hoc quod dignum reputat illi esse adhaerendum propter aliquam rationem, quae bonum videtur ei illi rei adherere; quamvis illa ratio ad intellectum terminandum non sufficiat propter imbecillitatem intellectus, qui non videt per se hoc cui assentiendum ratio iudicat, neque ipsum ad principia per se nota resolvere valet: & hoc assentire proprie vocatur credere. Unde & fides captivare dicitur intellectum, in quantum non secundum proprium motum ad aliquid determinatur, sed secundum imperium voluntatis: & sic in credente ratio per se intellectum non terminat, sed mediante voluntate. Quando vero ratio quae movet ad alteram partem, neque sufficit ad intellectum terminandum, quia non resolvit conclusiones in principia per se nota; neque sufficit ad voluntatem terminandam, ut bonum videatur illi parti adherere: tunc homo opinatur illud cui adheret, & non terminatur intellectus ad unum, quia semper remanet motus ad con-

(1) Al. Isaias. (2) Al. sensui. (3) Forte resolvi potest, ex hoc &c. (4) Nicolai intellectus. (5) Vulgata: non permanebitis. (6) Al. collocatio.

tratum: accipit enim unam partem cum formidine alterius; & ideo opinans non assentit. Quando vero homo non habet rationem ad alteram partem, magis quam ad alteram; vel quia ad neutram habet, quod nescientis est; vel quia ad utramque habet, sed aequalem, quod dubitantis est: tunc nullo modo assentit, cum nullo modo determinetur ejus iudicium, sed aequaliter se habeat ad diversas. Pater ergo ex praedictis quod cum assensione cogitare separat credentem ab omnibus aliis. Cum enim cogitatio discursum rationis importet, intelligens assensum sine cogitatione habet: quia intellectus principiorum est, quae quisque statim probat audita, secundum Boetium in Lib. de hebdomadibus, cap. 1. Sciens autem & assensum, & cogitationem habet; sed non cogitationem cum assensu, sed cogitationem ante assensum; quia ratio ad intellectum resolvendo perducit, ut dictum est. Credens autem habet assensum simul, & cogitationem: quia intellectus ad principia per se nota, non perducitur; unde quantum est in se, adhuc habet motum ad diversa, sed ab extrinseco determinatur ad unum, scilicet ex voluntate. Opinans autem habet cogitationem sine assensu perfecto; sed habet aliquid assensus, in quantum adheret uni magis quam alii. Dubitans autem nihil habet de assensu, sed habet cogitationem. Nesciens autem neque assensum, neque cogitationem habet.

Ad primum ergo dicendum, quod quia sensus non habet se ad multa, sed determinate unum accipit, quia non confert; ideo determinatio potentiae, etiam superioris, a sensu denominatur, sed differenter: quia determinatio cogitationis ad aliquid, dicitur assensus, quia aliquid non praecedit; determinatio autem voluntatis ad unum, dicitur consensus, quia cogitationem praesupponit, cum qua simul sentit, dum in illud tendit quod ratio bonum esse iudicat. Et ideo consentire dicitur voluntatis, sed assentire intellectus.

Ad secundum dicendum, quod per hoc quod dicit Damascenus, quod fides est non inquisitivus assensus, excluditur inquisitio rationis intellectum terminantis, non inquisitio voluntatem inclinans; & ex hoc ipso quod intellectus terminatus non est, remanet motus (4) intellectui, in quantum naturaliter tendit in sui determinationem. Unde fides consistit media inter duas cogitationes: quarum una voluntatem inclinatur ad credendum, & haec praecedit fidem; alia vero tendit ad intellectum eorum quae jam credit, & haec est simul cum assensu fidei: unde dicitur Isaiae VII. 9. *Si non credideritis, non intelligetis.*

Ad tertium dicendum, quod illa potentia quae Philosophis dicitur cogitativa, est in confinio sensitivae, & intellectivae partis, ubi pars sensitiva intellectivam attingit. Habet enim aliquid a parte sensitiva, scilicet quod consideret formas particulares; & habet aliquid ab intellectiva, scilicet quod conferat: unde & in solis hominibus est. Et quia pars sensitiva notior est quam intellectiva, ideo sicut determinatio intellectivae partis a sensu denominatur, ut dictum est, ita (6) collatio omnis intellectus a cogitatione nominatur.

Ad quartum dicendum, quod jam patet ex dictis quod illa assignatio soli credenti convenit.

SO

(7) Al. credendum. (8) Al. in veritate.

SOLUTIO II.

Ad secundam quaestionem dicendum, quod sicut ex praedictis patet, actus credentis ex tribus dependet, scilicet ex intellectu, qui terminatur ad unum; ex voluntate, quae determinat intellectum per suum imperium; & ex ratione, quae inclinatur voluntatem: & secundum hoc tres actus assignantur fidei. Ex hoc enim quod intellectus terminatur ad unum, actus fidei est credere Deum: quia objectum fidei est Deus secundum quod in se consideratur, vel aliquid circa ipsum, vel ab ipso. Ex hoc vero quod intellectus determinatur a voluntate, secundum hoc actus fidei est credere in Deum, id est amando in eum tendere: est enim voluntatis amare. Secundum autem quod ratio voluntatem inclinatur ad actus fidei, est credere Deo: ratio enim qua voluntas inclinatur ad assentiendum his quae non videt, est quia Deus ea dicit, sicut homo in his quae non videt, credit testimonio alicuius boni viri qui videt ea quae ipse non videt.

Ad primum ergo dicendum, quod per omnia praedicta non nominatur nisi unus completus actus fidei; sed ex diversis quae in fide inveniuntur, diversimode nominatur: illo enim actu quo credit in Deum, credit Deo, & credit Deum.

Ad secundum dicendum, quod quavis Deum esse, simpliciter possit demonstrari; tamen Deum esse trinum, & unum, & alia huiusmodi, quae fides in Deo credit, non possunt demonstrari; secundum quae est actus fidei credere Deum.

Ad tertium dicendum, quod fidelis credit homini, non in quantum homo, sed in quantum Deus in eo loquitur, quod ex certis experimentis colligere potest; infidelis autem non credit Deo in homine loquenti.

Ad quartum dicendum, quod amare simpliciter est actus charitatis; sed amando credere est actus fidei per charitatem motae ad actum suum.

Ad quintum dicendum, quod illa quatuor pertinent ad fidem secundum ordinem ad voluntatem, ut dictum est; voluntas autem est finis: & ideo ista quatuor distinguuntur secundum ea quae exiguntur ad consecutionem finis. Praeexistit enim primo affectio ad finem; & ad hoc pertinet credendo amare. Ex amore autem, & desiderio finis aliquid in finem incipit moveri; & ad hoc pertinet credendo in eum ire. Motus autem ad finem perducit ad hoc quod aliquid fini conjungatur; & ad hoc pertinet credendo ei adherere. Ex conjunctione autem ad finem aliquid in participationem perfectionum finis perducitur; & ad hoc pertinet (7) credendo membrum ejus incorporari.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quaestionem dicendum, quod certitudo nihil aliud est quam determinatio intellectus ad unum. Tanto autem major est certitudo, quanto est fortius quod determinationem causat. Determinatur autem intellectus ad unum tripliciter, ut dictum est. In intellectu enim principiorum causatur determinatio ex hoc quod aliquid per lumen intellectus sufficienter inspicit per ipsum potest. In scientia vero conclusionum causatur determinatio ex hoc quod conclusio secundum actum rationis in principia per se visa resolvitur: in fide vero ex hoc quod voluntas intellectui imperat. Sed quia voluntas hoc

modo non determinat intellectum, ut faciat inspicere quae creduntur, sicut inspicuntur principia per se nota, vel quae in ipsa resolvuntur; sed hoc modo ut intellectus firmiter adhaereat: ideo certitudo quae est in scientia, & intellectu, est ex ipsa evidenter eorum quae certa esse dicuntur; certitudo autem fidei est ex firma adhesionem ad id quod creditur. In his ergo quae per fidem credimus, ratio voluntatem inclinans, ut dictum est, est ipsa veritas prima, sive Deus, cui creditur, quae habet majorem firmitatem quam lumen intellectus humani, in quo conspiciuntur principia, vel ratio humana, secundum quam conclusiones in principia resolvuntur: & ideo fides habet majorem certitudinem quantum ad firmitatem adhesionis, quam sit certitudo scientiae, vel intellectus; quamvis in scientia, & intellectu sit maior evidenter eorum quibus assentitur.

Ad primum ergo dicendum, quod certitudo fidei dicitur media inter certitudinem scientiae, & opinionis non intensive per modum quantitatis continuae, sed extensive per modum numeri. Certitudo enim scientiae consistit in duobus, scilicet in evidenter, & firmitate adhesionis. Certitudo autem fidei consistit in uno tantum, scilicet in firmitate adhesionis. Certitudo vero opinionis in neutro. Quamvis certitudo fidei, de qua loquimur, quantum ad illud unum sit vehementior quam certitudo scientiae quantum ad illa duo. Vel dicendum, quod loquitur de fide quae est opinio firmata rationibus, non autem de fide infusa.

Ad secundum dicendum, quod credenti accidit aliquis motus dubitationis ex hoc quod intellectus ejus non est secundum se terminatus in sui intelligibilis visione, sicut est in scientia, & intellectu, sed solum ex imperio voluntatis: & ideo sciens quantum ad id non recedit a dubitate magis quam credens; sed credens secundum firmitatem adhesionis magis recedit quam sciens, secundum illa duo.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa ex insufficienti procedit, ut dictum est.

ARTICULUS III.

Utrum fides sit in voluntate sicut in subiecto.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod fides sit in voluntate sicut in subiecto. Quia secundum Hugonem de Sancto Victore. (Lib. I. de sacramentis part. x. cap. 111. in princ.) fides habet in cogitatione materiam, sed in affectu substantiam. Sed illud est subiectum accidentis ubi est sua essentia, quae substantia dicitur. Ergo fides est in affectu sicut in subiecto.

2. Praeterea. Sicut certitudo scientiae est ex intellectu, ita certitudo fidei est ex voluntate: quia credere non potest homo, nisi velit, ut dicit Augustinus, super Joan. tract. xxvi. Sed subiectum scientiae est intellectus. Ergo eadem ratione subiectum fidei est voluntas.

3. Praeterea. Meritum (8) in voluntate consistit. Sed actus fidei est meritorius. Ergo est actus voluntatis.

4. Praeterea. Opposita sunt circa idem. Sed infidelitas est in voluntate: quia secundum quod est in intellectu, habet ignorantiam, quae non est peccatum, sed excusat. Ergo fides est in voluntate.

Sed contra. Objectum habitus concordat objecto

(7) Al. credendum. (8) Al. in veritate.